

زندگی نامه

آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی

www.ketab.ir

فهرست نویسی بر اساس فیبا

سرشناسه: محمودی، سجاد، 1370

عنوان و نام پدید آور: زندگی نامه آیت الله شیخ محمدجواد خراسانی / محقق (عبد الهادی) سجاد محمودی
مشخصات نشر: تهران: مکتبه الصدیقه الشهیده، 1396.

مشخصات ظاهری: 280 ص

شابک: 2-2-97402-600-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان دیگر: جهاد اکبر: زندگی نامه شیخ جواد خراسانی رحمه الله.

عنوان دیگر: جهاد اکبر: زندگی نامه شیخ جواد خراسانی رحمه الله.

موضوع: خراسان، محمدجواد، 1291 - 1355 - سرگذشت نامه.

موضوع: ulama - iran - mashhad - biografi

رده بی کنگره: 1396 م336/خ/ BP153/5

رده بندی دیو: 924، 2

شماره کتابشناسی: 507194

فایده نامه کتاب

جهاد اکبر، زندگی نامه شیخ جواد خراسانی <small>رحمه الله</small>	نام کتاب:
(عبد الهادی) سجاد محمودی	محقق:
مکتبه الصدیقه الشهیده	ناشر:
اول	نوبت چاپ:
1396	تاریخ چاپ:
1000	تیراژ:
2-2-97402-600-978	شابک:

مرکز پنخس: قم، 09186005235

ایمیل: sm2386281@gmail.com

مقدمه محقق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مطالعه زندگی و اندیشه و نگرش در سیره علمی و عملی آنها، یکی از راه‌های تربیت نفس آدمی و فراگیری طرق دانش و معنویت است. شیخ عباس قمی رحمته الله علیه در ابتدای کتاب «فوائد الرضویه چنین نگاشته است: «همانا در مطالعه تواریخ علمای اسلام، مراجعه به تراجم فضیلتی عالی مقام، لذت و ابتهاجی روی دهد از برای نفس، که تشویق کند انسان را به متابعت آثار ایشان و اقتدای به صالح افعال ایشان و باعث شود که به اندک زمانی از حسیض جهل به اوج علم و از فقر نقصان به مدارج کمال صعود نماید»^۱.

امیر المؤمنان علی رضی الله عنه در یکی از کلمات پرجای خود چنین می‌فرماید:
«العلماء باقون ما بقى الدهر، أعيانهم مفقوده، و أمثالهم فى

۱. فوائد الرضویه: ۱.

قلوب موجوده^۱.

"عالمان ربّانی در صفحه روزگار جاودانند، جسم آنان به خاک سپرده می‌شود، اما یاد و خاطره نیک آنان در دل‌ها پایرجاست."

مرگ هر انسان نکوکاری فراخور جایگاه او در جهان هستی، می‌تواند برای خانواده، جامعه و یا جهان ضایعه‌ای محسوب شود؛ به ویژه مرگ انسانانی که با وجود خود، این جهان و یا آن جهان مردم را آباد می‌کنند. به آنان به نوعی بهره می‌رسانند. در این میان، فاصله مردان آسمانی که آیند و آن جهان مردم را آباد می‌کند، با نکوکارانی که این جهان مردم را آباد می‌کند، فاصله زمین تا آسمان است. از اینجاست که امیر المؤمنین علیه السلام فرمود:

«إِذَا مَاتَ الْعَالِمُ قَلِمٌ فِي الْإِسْلَامِ قُلَمٌ لَا سُدُّهَا إِلَّا خَلْفَ مِنْهُ».

«دین» که به عنوان گرانبهاترین امانت به بشر سپرده شده است، حافظان و نگهبانان آن در طول زمان، فقیهان اسلام، عدنان عالیقدر، و استادان عقاید بوده‌اند، و اگر این پاسداران از حریم دین بی‌گرفته شوند، چیزی نمی‌گذرد که دزدان دین و دشمنان فضیلت، ریشه‌های معرفت دینی را قلع و قمع کرده، و از آن چیزی باقی نمی‌گذارند.

۱. نهج البلاغه (للصّبحی صالح): ۴۹۶، کلمات قصار شماره ۱۴۷.

۲. الإرشاد فی معرفة حجج الله علی العباد ۱: ۲۳۰.

پاسداران حریم دین در عرصه جهاد با دشمن، گاهی از طریق نیش قلم، و بیان و گفتار انجام وظیفه می‌کنند، و احياناً در شرائطی با نثار خون خود، به وظیفه خطیر خویش: «حراست از دین» ادامه می‌دهند، و تاریخ سرخ فام تشیع، گواه بر این است که عالمان بزرگ، و فقیهان عالیقدر، استادان اخلاق و معرفت، چه بسا با شمشیر دشمن به خون خود آغشته گردیده‌اند، و یا با کمال رضا و تسلیم بر چوبه‌دار بوسه زدند: و کافی است تا مروری گردد بر حیات و زندگانی بزرگانی نظیر:

«حجر بن عری»، «رشاد حجری»، «عمرو بن حمق»، «سعید بن جبیر»، «ابن السکیت»، «زهید اول و ثانی» و «شیخ شهید نوری» و آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی، به حق از نادره‌های جهان و نابغه‌های اسلامی بود که با استقامت که نظیر خود، متجاوز از شصت سال زندگی پربار علمی با تألیف کتاب‌های گوناگونی همچون «هدایة الأئمة»، آثاری ماندگار و درخور تحسین از خود به یاد گذارد که زمینه ساز اجر اخروی و هدایت طالبان علم و معرفت نیز است. از این رو، معظم له تا آخر عمر رابطه خود را با علم و دانش و دین قطع نکرد و آن را بر همه چیز مقدم می‌داشت.

«اجتهاد»، امری سهل نیست که دستیابی به آن آسان باشد. اجتهاد، نور الهی است که «شیخ انصاری» در کتاب «فرائد» در بخش انسداد، آن را آرزو کرده است و از خدا می‌خواهد که او را به آن مقام برساند و

فتح قلّه اجتهاد را از تسخیر قلّه‌های ظاهری در جهاد با دشمن، مشکل تر دانسته و می‌گوید:

«رزقنا الله الاجتهاد فإنه اشدّ من طول الجهاد»^۱.

حال از میان ستارگان عالم فقاہت، آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی^{رحمته} از برجستگان این طریق بوده است که به تاریخ ۲۵ ربیع الاول ۱۳۳۱ هـ ق مطابق با ۱۳ اسفند ۱۲۹۱ هـ ش در جوار بارگاه منور رضوی در بستان از فضیلت و تقوا چشم به جهان گشود. او را بر اساس رؤیایی که در آنستایش می‌بیند «جواد» نامیدند.

اجداد و نیای پدربزرگ و پدربزرگ او از سلسله جنابان علم و پرهیزگاری بودند به طوری که جدّ اعلیٰ ایشان، شیخ محمد صادق محولاتی از عالمان طراز اول اصفهان به شمار می‌رود که به سبب پذیرش مسئولیت در خلال سفر خویش به مشهد مقدس در آن دیار ملک پاسبان رحل اقامت افکنده و به ترویج معارف و احکام اسلام اقدام نمود. پدر بزرگوار ایشان نیز از عالمان راستینی به شمار می‌آید که در زهد و تقوا زیانزد خاصّ و عامّ بوده و در علم، شهره بود. از اجداد سادات مرحوم آیت الله محمد جواد خراسانی می‌توان به مرحوم آیت الله حاج سید محمد فرزند سید مهدی محولاتی معروف به «رئیس الواعظین» اشاره کرد که از وعاظ طراز اول مشهد مقدس و بسیار مورد توجه و علاقه

زندگی‌نامه‌ی آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی / 9

مردم بود؛ کما اینکه پدر او، سید مهدی محولاتی نیز از عالمان وارسته‌ای بود که با مشروطیت به شدت مخالفت نمود به نحوی که در معرض آزار و اذیت مخالفان بوده و به ویژه از سوی برخی از آنان تهدید به قتل شد.

آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی رحمته الله علیه، عنفوان کودکی را در زادگاه خوش و تحت اشراف والدین خود گذراند؛ از این رو در پنج سالگی به کتب خانۀ رفت و روخوانی قرآن مجید و کتب دیگری نظیر صد کلمه، علم والین، حسنین، نصاب الصبیان، جامع المقدمات، سیوطی و مغنی اللیب تر گرفت. در سیزده سالگی از محضر پدر و سایر اساتید روستای بیلاقی، استعاده ساین نمود. او سپس به حوزه کاشمر رفته و در مدت اقامت سه ماهه در آنجا به تحصیل علوم دینی پرداخته و به سال ۱۳۴۴ هـ.ق، قصد عزیمت به مشهد مقدس نمود. او ابتدا به حوزه علمیه سعدیه^۱ وارد شد و به مدت پنج سال از اساتید حوزه علمیه سعدیه تلمذ کرده است. هم‌چنین قسمت سنی و نزد ادیبان و فقهای نامدار مشهد مقدس به پایان رساند. او سپس به نجف اشرف مهاجرت نمود و با شرکت در دروس فقهای نامدار نظیر سید ابو الحسن اصفهانی رحمته الله علیه، آقا ضیاءالدین عراقی رحمته الله علیه، میرزا آقا اصطهباناتی رحمته الله علیه، سید محمد

۱. این حوزه علمیه در عصر رضاخان، تخریب و جزء ساختمان موزه آستانه قدس و کتابخانه قرار گرفت.

بروجنی اصفهانی رحمته الله علیه و سید محمود شاهرودی رحمته الله علیه، از خرمن علم و پارسایی آنان خوشه چینی کرده و استفاده تام نمود. او پس از این دوره با توصیه مرحوم آیت الله العظمی سید حسین قمی رحمته الله علیه که زعامت حوزه کربلا را به عهده داشت به کربلا هجرت نمود وی در مدت اقامت یکسال و نیم خود در کربلای معلی به تدریس و نشر احکام و معارف اهل بیت علیهم السلام اشتغال داشت در عین آنکه به تلمذ از محضر آیت الله حاج آقا حسین قمی رحمته الله علیه نیز مبادرت ورزید. او سپس با توصیه علمایی نظیر مرحوم آیت الله سید ابوالحسن اصفهانی رحمته الله علیه به نجف بازگشت که در این دوره هفت ساله نیز تدریس و تعلیم علوم دینی و ترویج مکتب تشیع سعی وافر داشت.

آیت الله شیخ محمد جواد خراسانی رحمته الله علیه پس از طی دوران اقامت طولانی در عتبات مقدسه به منظور ساماندهی و یاری رساندن به اوضاع نامناسب فرهنگی، سیاسی و اجتماعی ایران به خراسان بازگشت و پس از مدتی با توجه به علاقه او به بازگشت به نجف در مسیر تهران - نجف روشن شدن وضعیت خود، مورد دعوت برخی از علاقمندان در تهران قرار گرفته و تا آخر عمر بابرکت خویش در منطقه سرآسیاب دولاب ساکن شده و به ترویج، تعلیم و نشر مکتب اهل بیت علیهم السلام سعی بلیغ نمود.

آنچه در این میان بیش از هر چیز در مورد شخصیت این عالم فرزانه جلوه گر است خصوصیات بارز اخلاقی ایشان است که در تمام مراحل زندگی او به چشم می خورد؛ به طوری که با توجه به سختی‌ها و

مراتر های مختلفی که ایشان در طول حیات خویش با آن روبرو بود می‌توان آن ویژگی‌ها را به مثابه شاخص‌های شخصیت ارزنده او به شمار آورد که به برجسته‌ترین آن در ذیل اشاره می‌گردد:

۱- مبارزات فرهنگی و سیاسی: که از مهم‌ترین اقدامات ایشان در این میان، مبارزه فکری و عملی با حزب توده است که تا انحلال آن ادامه داشت.

۲- خدمات اجتماعی: از برجسته‌ترین فعالیت‌های ایشان در امور اجتماعی و عام‌المنفعه، همت ایشان در احداث یک حسینیه در کنار محل اقامت سرادک در تهران بود که به عنوان مرکزی دینی و پناهگاهی جهت تنویر فکر و سستوی روح و جان مشتاقان فراگیری معارف اهل بیت علیهم‌السلام به شمار می‌رفت.

۳- احیای فرهنگ شیعه: او در این جنبه نیز از تلاش در جهت شناساندن هویت اصیل شیعه به عنوان جمع‌ترین و والاترین گوهر تعالی بشر از ضلالت‌ها و گمراهی‌ها دریغ نرزید و با شیوه‌های گوناگون و در عین حال مؤثر، در تبلیغ چهره حقیقی مکتب تشیع سعی فراوان نمود که از آن میان به سروده‌های این عالم برترانه در قالب کتابی به نام «بینه رحمت» اشاره کرد که با توجه به نوحه‌های او بر فراز منبر حسینی در جهت ترویج مکتب عاشورا و روشن ساختن افکار عمومی به سیره و هدف امام حسین علیه‌السلام می‌توان این اقدام را به عنوان یکی از «باقیات الصالحات» این عالم پارسا ذکر نمود.